

regina Maria confirmă lui Balc voievod, fiul răposatului Sas românul, și fraților săi uterini Drag și Ioan, moșia Cuhea și apartenențele sale. La meritele vechi se adaugă acum că Drag și Ioan au însoțit pe regină « în țara noastră Rusia, care era atunci tulburată de litvani », iar pe unul din căpitani ai acestora, Prykoya, l-a adus captiv¹. E vorba de expediția din 1377 împotriva lituanilor.

La 1385, între cei patru juzi ai nobililor din Maramureș apar și Dragomir de Giulești și Ladislau fiul lui Drag de Bedeu, care, împreună cu Bank de Zarwasow, vicecomitele Maramureșului, recunosc actul făcut de Sandor, Mihail, Alexie și Nicolae, fiii lui Ștefan, feciorul lui Iuga, fost voievod de Maramureș, prin care dau a patra parte din Vișae, Șieu, Botiza și satul lui Dan, moștenirea lor paternă, doamnelor Margareta, Scora și Baba, surorile lor și fiice ale lui Ștefan. Între martorii este și Ladislau, fiul lui Dragoș de Giulești, și fiul lui Pop, probabil popa Mirislaș². Necesitatea ca și acești membri ai neamului lui Giula să fie prezenți la o tranzacție a neamului lui Iuga, fratele lui Bogdan, arată într-adevăr că între aceste neamuri era o înrudire apropiată³.

Intr-un alt act regal din 25 noiembrie 1387, Ioan Olah, fiul lui Dragomir și al surorii uterine a voievozilor Balc și Drag, comitele seculilor, capătă posesiunile Iza și Apsa de Jos, drept răsplătit pentru merite căpătate și pentru faptul că tatăl său Dragomir murise în lupte la Vidin, iar fratele său uterin Tatomir la Belz, în Galiția⁴.

La 23 octombrie 1389, regina Maria admite lui Costa, fiul lui Dragoș de Giulești, în cazul când nu va avea copii, să lase moștenitoare pe sora sa uterină Stana, fiică a răposatului Dragoș, în moșiile Slatina, Brebu, Copăcel, Desești, Hernicești și Șugatag, cum și în părțile lui din Giulești și Nyres⁵. Mai multe acte din 1390 arată pe magistrii Balc voievod, Drag și Ioan, comiți ai seculilor și de Maramureș, stăpâni ai mai multor moșii și castele din Maramureș⁶. În august 1391, mănăstirea Sf. Mihail din Peri, ctitoria lor, este recunoscută sub jurisdicția Patriarhiei din Constantinopol⁷. La 25 iulie 1392, regele Sigismund face părtași în Cetatea de Piatră (Kövár), care era a celor trei frați, și pe Ladislau, fiul lui Ioan, fratele lor⁸. Această introducere apare mai clar la 8 mai 1397⁹.

La 20 ianuarie 1398, cu ocazia reambulării moșiei Teceu, apar din nou voievozii Balc și Drag, comiți de Maramureș, dar și fiii lui Balc, Dumitru și Sandor (Sandrin)¹⁰. În sfârșit, mai amplu apare înrudirea în porunca din 7 aprilie 1402 cu privire la multe moșii ale lui Dumitru și Alexandru, fii lui Balc voievod, Sandrin și George, fiii magistrului Drag, și Ladislau, fiul lui Ioan Olah din Maramureș¹¹. Cu acesta închidem perioada care ne interesează.

În concluzie, din cele de mai sus se vede că a fost un neam al fraților Drag și Dragoș din Bedeu, numele părintelui lor fiind necunoscut. Un alt neam este al fraților Iuga și Bogdan din Giulești și Cuhea, al căror părinte iarăși nu se arată. Al treilea neam este al lui Dragoș din Giulești, tatăl lui Giula, iar al patrulea care ne interesează este al lui Sas, voievodul Maramureșului, presupus voievod al Moldovei. Nici o aluzie din documentele maramureșene nu ne dă posibilitatea să aflăm o legătură între aceste neamuri. Numele tatălui lui Sas nu este menționat niciodată. Înrudirea am putut-o presupune după documentul din 1385¹².

¹ Mihalyi, p. 82—84: fideles nostri Balk voeyoda, comes noster Maramorosiensis, Drag et Johannes fratres eiusdem uterini, filii scilicet condam Zaas Olachy... presentem in eo quod cum nos ipsos magistros Drag et Johannem in regnum nostrum Ruscie, quod per Lithuanos tunc turbabatur, transmissemus... nonnullos ex eisdem Lithuanis signanter Preskoya capitaneum ipsorum captivarunt. Documenta Valachorum, p. 318—319.

² Mihalyi, p. 85—86: Nos Bank... de Zarwasow vicecomes, in persona magistri Balkonis voeyode comitis Zathmariensis et Maramorosiensis, necnon quator iudices nobilitum comitatus eiusdem Maramorosiensis videlicet Kenda de Weremarth, Petrus de Karachonfalva et Dragomer de Gyulafalva ac Ladislau filius Drag de Bedehaza et Dragmer, significamus... quod... nobiles viri Sandor, Michael, Alexius et Nicolaus filii Stephani filii Yge condam voeyod Maramorosiensis portionem quartam in villis successionis paterna ad ipsos devolutis... resignaverunt nobilibus dominabus Margarethe... ac Score et Babe filiabus prenatai Stephani sororibus eorum legitimis... presentibus... nobilibus fidedignis videlicet Ladislau filio Dragus de Gyulafalva, filio Pop (documentum rupt). Documenta Valachorum, p. 323—324.

³ Este singura mărturie precisă pe care putem conta și e regretabil că în original sînt laocune mecanice.

⁴ Mihalyi, p. 87—88. Documenta Valachorum, p. 334, n. 2, se admite data 1365—1368 pentru expediția la Vidin și 1377 pentru castelul Belz în Galiția.

⁵ Mihalyi, p. 96: Kosta filii Dragus de Gyulafalva... concessimus ut... universe possessiones... et specialiter possessione Zalafalva Hadpataka, Kopach, Desehaza, Hernech et Swga(ta)g vocata, item porciones possessionarie in possessionibus Gyulafalva et Nires appellatis ipsam contingentes, ad nobilem dominam Stanna vocatam, filiam scilicet dicti condam Dragus, sororem suam uterinam... devolventur pleno iure. Documenta Valachorum, p. 369.

⁶ Mihalyi, p. 99—108. Documenta Valachorum, p. 375—392, unde sînt și documente necunoscute lui Mihalyi. Reținem numai că la 31 martie 1390, cei trei frați moștenesc domeniile Iza, Apsa de Jos, Rona și Rona de Sus, foste, ale lui Ioan, fiul lui Dragomir, decedat fără moștenitori. Documenta Valachorum, p. 375—377.

⁷ Mihalyi, p. 109—110. Documenta Valachorum, p. 418—421. Aici voevoda Balicza et Drag mester.

⁸ Documenta Valachorum, p. 430—431. Dovadă că Ioan murise.

⁹ Mihalyi, p. 114—115. Documenta Valachorum, p. 493—494.

¹⁰ Mihalyi, p. 117—118. Documenta Valachorum, p. 502, unde se rectifică data 7 noiembrie 1397 propusă de Mihalyi.

¹¹ Mihalyi, p. 123—125.

¹² Alexandru Filipașcu, *Istoria Maramureșului*, București, 1940, p. 44 și 47, după mărturia tîrziu consideră că tatăl lui Bogdan și Iuga ar fi fost Ștefan voievod de Maramureș în 1326, iar un Dragoș de Bedeu a fost tatăl lui Drag de Bedeu, Giula de Giulești și Dragoș vodă, descăleătorul; cf. și p. 45 și 49.